

ЗАХТЕВ

11. 9. 2018.

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК¹ (бројчано) 371.3::811.111'367.625(043.3)

811.163.41'367.625:811.111'367.625(043.3)

Web адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:
www.filum.kg.ac.rs

ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. 30 Закона о високом образовању и чл. 48 Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: **УСВАЈАЊЕ ГЛАГОЛСКИХ ОБРАЗАЦА У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ КОД ГОВОРНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА**

Научна област УДК (текст): Англистика (методика наставе енглеског језика)

Ментор: др Наташа Миливојевић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, уже научне области: *Англистика – Наука о језику и Теоријска лингвистика*

Комисија:

- 1) др Предраг Новаков, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, уже научна област *Англистика – Наука о језику*, председник;
- 2) др Милош Ковачевић, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, уже научне области *Савремени српски језик и Теоријске лингвистичке дисциплине*, члан;
- 3) др Јелена Грубор-Хинић, доцент, Департман за филолошке науке, Државни универзитет у Новом Пазару, уже научна област *Енглески језик и лингвистика и Методика наставе*, члан.

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи): Докторска дисертација Кимете Хамидовић представља значајан и иновативан допринос области примењене лингвистике, а посебно методици наставе енглеског језика у високом образовању. Уз све бројнија слична истраживања која се баве проблематиком глаголских образаца у настави енглеског језика као страног, посебан допринос дисертације огледа се у испитивању утицаја мотивације и ставова студената, како филолошких, тако и нефилолошких факултета,

¹ УДК - Универзална децимална класификација (налази се у библиотеци сваког факултета)

према настави глаголских образаца у енглеском језику. Истраживање приказано у овој дисертацији нуди аутентичне резултате добијене мешовитом методом истраживања. Приказани резултати сумирани су како теоријским тако и практичним закључцима који могу послужити као солидна основа за унапређивање наставе енглеског језика као страног на универзитетском нивоу, а са посебним освртом на феномен глаголских образаца у енглеском језику.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Кимета Хамидовић

Назив завршеног факултета: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу

Одсек, група, смер: Енглески језик и књижевност

Година дипломирања: 2009.

Назив докторског студијског програма: *Наука о језику*

Научно подручје: *Филологија, Лингвистика*

Година одбране: 2018

Факултет и место: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу

Број публикованих радова: 8

1. Нешић, И., **Хамидовић, К.** (2016). Испитивање ставова студената о раду у групи приликом учења енглеског језика, *Теме, Часопис за друштвене науке*, Vol. 40 (1): 281-299, UDK: 371.311.4:811.111, ISSN: 0353-7919. **M24**
2. **Хрњак Хамидовић, К.** Нешић, И. (2016). Улога речника у настави превођења на универзитетском нивоу, *Зборник радова Језик, књижевност, значење*, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу, 687-700, UDK: 811.111'25:378, 81'33:81'374, ISBN 978-86-7379-409-9. **M14**
3. Нешић, И., **Хамидовић, К.** (2015). Teaching English grammar: efficiency of inductive and deductive approaches – students' perceptions, *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, Vol. XLV (3): 189-205, UDK: 378.147::811.111'36(497.11), ISSN: 0354-3293. **M51**
4. Хрњак Хамидовић К. (2014). Обрада лексичких колокација у двојезичним речницима (енглески – српски), Радови Филозофског факултета, бр. 16, књ. 1: Филолошке науке, Пале, ISSN 1512-5858 **M51**
5. Hrnjak Hamidović, K. (2014) Teaching Grammar in GE and ESP context: A Case study of Chemistry University Students, *Linguistics, Culture and Identity in Foreign Language Education*, IBU Publications, Sarajevo, 2014, 1063-1070 (ISBN 978-9958-834-35-6/ COBISS.BH-ID 21300230) **M14**
6. Hrnjak Hamidović, K. (2013) Difficulties encountered in teaching ESP to non-English majors in Higher education and future steps towards possible solution, *Proceedings of the 1st International Conference on Teaching English for Specific Purposes*, Faculty of Electronic Engineering, University of Niš, 37-47 (ISBN 978-86-6125-080-4/ COBISS.SR-ID 198137356) **M45**
7. Хрњак Хамидовић, К. (2012) Имперфективизација глагола у српском језику и

њихови преводни еквиваленти у енглеском језику, *Савремена проучавања језика и књижевности*, књ. 1, Зборник радова са IV научног скупа Младих филолога Србије, број 4, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, стр. 159 167 (ISBN 978-86-85991-50-9/ COBISS.SR-ID 197524748) **M45**

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Државни универзитет у Новом Пазару

Радно место: Асистент (*Енглески језик и књижевност*)

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ
ЧЛ. 30 ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 48 СТАТУТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку Наставно-научног већа ФИЛУМ-а о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац
(место и датум)

11. 9. 2018.

ДЕКАН [Signature] ФАКУЛТЕТ

ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ			
ПРИМЉЕНО: 11. 9. 2018.			
Орг. јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	2922		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

На седници одржаној 11.07.2018. године (одлука број 01-2464), имајући у виду предлог Наставног-научног већа Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (одлука број 01-2100 од 25.06.2018. године), Веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу именовало нас је у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Усвајање глаголских образаца у енглеском језику код говорника српског језика* Кимете Хамидовић. Задовољство нам је да Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Докторска дисертација *Усвајање глаголских образаца у енглеском језику код говорника српског језика* кандидаткиње Кимете Хамидовић састоји се од 256 страница текста (стандардни формат, величина слова 12, проред 1,5). Текст дисертације састоји се из седам поглавља, садржаја, резимеа и кључних речи на српском и енглеском језику, 8 прилога и литературе, по следећем редоследу: Наслов, Идентификациона страница докторске дисертације (стр. ii), Резиме и Кључне речи на српском и енглеском језику (стр. iii-viii), Садржај (стр. ix-xiii), 1. Увод (стр. 1-6), 2. Уводна разматрања (стр. 7-25), 3. Теоријско-емпиријски оквир истраживања (стр. 26-37), 4. Преглед литературе (стр. 38-62), 5. Емпиријско истраживање (стр. 63-87), 6. Анализа и доскусија резултата истраживања (стр. 88-203), 7. Закључак (стр. 204-211), Литература (стр. 212-219), Прилози (стр. 220-243).

У Уводном поглављу кандидаткиња дефинише предмет и циљеве истраживања, као и хипотезе од којих истраживање полази. Поред тога, укратко је приказан методолошки приступ који је коришћен у раду. На крају поглавља, описана је структура дисертације. Предмет дисертације представља обраду основних теоријских и практичних приступа лингвистичком феномену глаголског обрасца у енглеском језику, као и покушај да се путем емпиријског истраживања дође до ефикаснијих резултата и методолошких решења приликом учења и подучавања глаголских образаца у настави енглеског језика као страног. Приказано истраживање има три основна циља. Први циљ односи се на

разматрање проблематике термина и места појма глаголских образаца у релевантној литератури те на потребу за детаљнијим проучавањем функције глаголских комплемената у оквиру глаголске фразе, као и на указивање на формалне и семантичке проблеме који су присутни при позиционирању глаголских образаца у релевантној литератури, граматикама и уџбеницима. Други циљ приказаног истраживања тиче се примене лингвистичких тестова са циљем утврђивања и мерења фактора напретка у усвајању и репродукцији глаголских образаца унутар посматраних група студената. Трећи циљ представља преиспитивање појмова мотивације и ставова према учењу енглеског језика као страног. У истраживању се полази од три основне хипотезе и то 1. *глаголски обрасци представљају потешкоћу при усвајању језика на оба дефинисана нивоа познавања енглеског језика за две наведене групе студената*, 2. *постоји значајна разлика у усвајању глаголских образаца између две посматране групе студената* и 3. *испитаници изражавају негативан став према учењу формалних правила приликом наставе тј. подучавања глаголских образаца*.

Теоријски део дисертације чине друго, треће и четврто поглавље. У **другом поглављу**, кандидаткиња најпре дефинише учење, односно, усвајање другог страног језика, где поједини лингвисти сматрају да су то два различита појма и да их треба јасно разграничити (Krashen 1987), док су други мишљења да нема суштинске разлике између ова два појма (Stern 1983), тако да се они могу користити у алтернацији и без промена у значењу. Затим се кандидаткиња осврће на два начина наставе граматике: индуктивно и дедуктивно (Thornburry 1999), где се наводе предности и недостаци оба наведена приступа настави граматике страног језика. Након тога, следи објашњење фактора који могу да утичу на усвајање енглеског као страног језика, а који су релевантни за само истраживање, и то су: утицај укупног претходног познавања језика на усвајање страног језика; утицај матерњег језика; фактори узраста, пола и интелигенције (где се обрађују и стратегије и стилови учења); утицај мотивације и ставова студената, као и улога наставника у процесу наставе. Претходно познавање енглеског језика мери се такозваним квалификационим (енг. *placement*) тестовима, којима се може установити тренутни ниво познавања енглеског језика, према Европском референтном оквиру за живе језике (2001). Други посматрани фактор представља утицај матерњег језика, односно, интерференција матерњег језика, за коју се у лингвистици раније сматрало да приликом учења страног језика игра малу, скоро безначајну улогу (Larsen-Freeman 1978), док јој, са друге стране, савремени лингвисти придају велики, а некада и пресудни значај (Odlin 1989). Код фактора узраста, кандидаткиња помиње хипотезу о критичном периоду, према којој је учење језика најефикасније код деце узраста до 9 година (Penfield & Roberts 1959), док Ленеберг ту границу помера до пубертета (Lenneberg 1967). Код фактора пола, узимају се у обзир биолошке разлике међу половима (Hornjak 2010: 229), па су тако мушки испитаници више окупирани правилним акцентовањем и изговором речи, насупротив женским испитаницима, који предност дају комуникацији (Siebert 2003: 30). Када је у питању интелигенција, кандидаткиња се осврће на Гарднерово учење о вишеструкој интелигенцији, према којем

постоје следеће врсте различитих интелигенција: лингвистичка, логичко-математичка, спацијална, музичка, телесно-кинетичка, социјална, интуитивна, природно-научна интелигенција (Gardner 1983, 1995). Учење о вишеструкој интелигенцији из основа мења поглед на наставу и школско учење, јер захтева методолошки разноврсну наставу, која може да ангажује све, а не само поједине потенцијале ученика. Факторима мотивације и ставова према учењу енглеског језика посвећује се посебна пажња, с обзиром на то да је један од циљева овог истраживања управо преиспитивање појмова мотивације и ставова и њиховог утицаја на наставу страног језика. У литератури се могу наћи различите поделе и класификације феномена мотивације, па тако Гарднер и Ламберт (Gardner & Lambert 1972) разликују инструменталну и интегративну мотивацију, којој Купер и Фишман (Cooper & Fishman 1977) придружују још и развојну или личну мотивацију. Повезаност ставова студената према учењу енглеског језика и успешности учења у својим радовима истичу Елис (Ellis 1994), као и Старкс и Палтриџ (Starks & Paltridge 1996), који сматрају да студенти са позитивним ставом према учењу страног језика брже напредују и остварују боље резултате. Досадашња истраживања на пољу мотивације и ставова студената према учењу страног језика су бројна и разнолика, а може се запазити да већина студија спроведених на ту тему у закључку наводи да студенти имају позитиван став према учењу енглеског језика (Al-Tamimi & Shuib 2009), но постоје и неке које бележе негативне ставове (Abidin et al. 2012).

Треће поглавље посвећено је опису комплементације уопште, где се полази од депендентијалне граматике чији је родоначелник француски лингвиста Тенијер (Tesièrre 1959), са посебним освртом на глаголске компленете инфинитив и герунд, како у енглеском тако и у српском језику, будући да управо они представљају једну од кључних тема којом се ова дисертација бави. Обрада инфинитива у енглеском језику приказана је кроз радове различитих аутора у овој области (Jespersen 1933; Duffley 1992, Egan 2008; Каравесовић 2015). С обзиром на чињеницу да се као преводни еквивалент енглеског инфинитива и герунда, у српском језику, поред инфинитива, најчешће јавља и да-конструкција, кандидаткиња се осврће на питање критеријума заменљивости двају конструкција, о чему су мишљења српскохрватских граматичара умногоме опречна (Стевановић 1935, 1953; Московљевић 1952; Брозовић 1953; Симић 2001; Пипер и др 2005). Код герунда у српском језику наилази се на бројна термилошка размимоилажења, па тако на пример Милка Ивић (1983) под герундом подразумева вербативни адвербијал који не испољава именска својства, док се у граматици аутора Пипер и др (2005) појам девербативне именице изједначава са појмом глаголске именице, без обзира на врсту суфикса. Герунд је у енглеском језику морфолошки маркиран суфиксом *{-ing}*, а настао је од девербативне именице из староенглеског језика, најпре додавањем наставка *{-ung}*, који је касније прешао у *{-ing}* (Petrašinić 2016).

У **четвртом поглављу**, кандидаткиња приступа прегледу релевантних студија и научних радова на тему глаголских комплемената (изузев монографије Томаса Егана (Egan 2008) која је приказана засебно) кроз типологију глаголских образаца у енглеском језику и то онако како је она приказана у граматикама, приручницима и речницима енглеског језика. Након тога, следи приказ алтернативног приступа глаголским обрасцима као резултат покушаја да се избегне упамћивање непрегледних листа глагола извођењем дефиниције правила употребе наведених комплемената. Класификација глаголских образаца приказана је на основу четири основна приступа глаголским обрасцима, а то су: *традиционални, структурни, генеративно-семантички приступ, као и корпусна истраживања*. Најзаступљенији је *Традиционални приступ*, који глаголске комплементе третира као *колокације* (Graver 1986). *Структурни приступ* глаголским обрасцима заступљен је у стандардним граматикама енглеског језика *A Comprehensive Grammar of the English Language* (Quirk et al 1985), *A University Grammar of English* (Quirk & Greenbaum 1990) као и *A student's grammar of the English language* (Greenbaum & Quirk, 1991), а кандидаткиња даје исцрпан преглед глаголских образаца онако како је он описан у приручнику *A Guide to Patterns and Usage in English* (Hornby 1975). *Генеративно-семантички приступ* мења фокус досадашњих приступа са форме на значење. Овај приступ у својим радовима прихватили су Болингер (Bolinger 1968), Кипарски и Кипарски (Kiparsky & Kiparsky 1971), Лејкоф (Lakoff 1971), Хоригучи (Horiguchi 1978) и Кирби (Kirby 1987: 24-48). Корпусна истраживања углавном иду у корист традиционалном, дескриптивном приступу глаголским обрасцима. У литератури су забележени појединачни покушаји савремених истраживача да се уведе одређено правило како би се студентима и осталим говорницима или корисницима језика олакшао одабир наведених комплемената, а да се избегне меморисање листе глагола како је то до сада био случај (Wherrity 2006; Bourke 2007; Conti 2011; Taylor 2012). Међутим, истраживања наведених аутора још увек су само теоријске природе и нису до данас потврђена у пракси. Будући да се рад бави посматрањем двају језика, кандидаткиња образлаже појмове контрастивне анализе, преводне еквивалнције, као и анализе грешака приликом усвајања страног језика. Коначно, на крају овог поглавља дат је преглед неких од досадашњих сродних истраживања на тему усвајања глаголских образаца на терцијарном нивоу студија (Schwartz & Causarano 2007; Matrood 2010; Каравесовић 2015; Јанковић 2016).

У **петом поглављу** описана је методологија примењена у истраживању обухваћеном овом дисертацијом. Кандидаткиња најпре наводи потребу за постојећим истраживањем, која се огледа у запажању да су грешке приликом употребе глаголских образаца међу најчешћим граматичким грешкама које праве студенти енглеског језика као страног језика на свим нивоима учења, као и да се студенти углавном воде интуицијом приликом одабира одговарајућег комплемента (Bourke 2007). Након тога, наводе се критеријуми одабира узорка и структура узорка истраживања, при чему укупан узорак истраживања чини 60 испитаника, и то 30 студената студијског програма Енглески језик и

књижевност, који поседују просечан ниво познавања енглеског језика Б2 према Заједничком европском оквиру за живе језике (CEFR) и 30 студената студијског програма Рачунарска техника, чији је просечни ниво познавања енглеског језика Б1 према Заједничком европском оквиру за живе језике. Истраживање је спроведено у периоду од 02. 10. 2015. године до 30. 05. 2016. године, дакле, у трајању од два семестра, на Државном универзитету у Новом Пазару. Након тога, детаљно су описане мешовите методе истраживања, с посебним акцентом на методу триангулације, која представља комбиновање квалитативних и квантитативних података, што је у овом истраживању и обављено. Подробно су описани анкетни упитник и спроведено тестирање, као технике и инструменти који су коришћени у овом истраживању. Ток истраживања прати опис реализације наставе глаголских образаца за сваки од посматраних студијских програма. Наставник је у току наставног процеса користио *генеративно-семантички приступ глаголским обрасцима* упоредо са *когнитивним моделом анализе* у циљу добијања шире слике контекста у коме се реченица налази, како би се на основу разумевања одређеног контекста, те повезивања форме, значења и мишљења могли извести конкретни закључци у вези са конкретном глаголском конструкцијом.

Шесто поглавље носи наслов *Анализа и дискусија резултата истраживања* и у њему су приказани и описани добијени резултати истраживања. Ово поглавље састоји се из два дела и то из резултата тестова и резултата анкетног упитника. Најпре су уз помоћ 19 табела и 14 графикана представљени квантитативни резултати анализе грешака почетних и завршних тестова познавања глаголских образаца. У склопу квантитативне анализе испитиване су грешке типа погрешан одабир, погрешан превод, погрешно време, погрешан спелинг, додавање или празно поље, као и просек оцена на почетном и завршном тесту познавања глаголских образаца. Затим је кандидаткиња приступила квалитативној анализи путем анализе одговора испитаника на сва четири коришћена теста: Т1Б1, Т2Б1, Т1Б2 и Т2Б2, коју је поделила на четири дела, у складу са структуром тестова који се састоје из четири одељка, како би се што јасније стекао увид у најпроблематичније делове теста. Након извршене анализе тестова, следи дискусија о добијеним резултатима, у којој су потврђене прве две основне хипотезе истраживања, дакле, потврђено је да глаголски обрасци представљају потешкоћу приликом усвајања енглеског језика на оба дефинисана нивоа познавања енглеског језика, као и да постоји статистички значајна разлика у усвајању глаголских образаца између две посматране групе студената. Истраживање је показало и то да су студенти највише проблема имали са глаголима који допуштају оба могућа комплемента, са нијансама у значењу или пак са значајним променама значења. Такође, квалитативна анализа сваког одељка појединачно показала је да су највише грешака студенти правили у четвртном одељку, када се од њих захтевало да преведу реченице са српског на енглески језик, а најмање у другом одељку, који је садржавао глаголске обрасце у контексту. Квалитативном анализом је такође утврђено да су главни

узроци уочених грешака *интерференција*, односно, негативни трансфер матерњег, српског језика, као и *генерализација* правила грађења времена у енглеском језику, односно, њихова делимична или недовољна усвојеност.

У следећем одељку приказани су резултати анкетног упитника који су подељени на три дела: *резултати одељка А: структура узорка и претходно познавање енглеског језика*; *резултати одељка Б: мотивација студената за учење енглеског језика* и *резултати одељка В: ставови студената према учењу глаголских образаца*. Приликом приказа резултата анкетног упитника успостављене су следеће корелације између основних варијабли истраживања: корелације између старости и пола испитаника и мотивације, корелације између нивоа познавања језика и мотивације, корелације између претходног познавања језика и мотивације, корелације између старости и пола испитаника и ставова, као и корелације између претходног познавања језика и ставова. У дискусији добијених резултата анкетног упитника кандидаткиња истиче да на скали мотивације за учење енглеског језика нису добијене статистички значајне разлике у изражености скорова ни за једну од независних варијабли. Такође, један од резултата статистичке анализе анкетног упитника јесте да су испитаници са студијског програма Енглески језик и књижевност за нијансу мотивисанији за учење енглеског језика него испитаници са студијског програма Рачунарска техника, што је у складу са претходно описаним очекивањима. Резултати истраживања показали су да код обе групе студената постоји позитиван став према учењу глаголских образаца. На крају се изводи закључак да ни постављена хипотеза, ни подхипотеза **нису потврђене** добијеним резултатима, већ је потврђено управо супротно, да су студенти мотивисани за учење енглеског језика, као и да изражавају позитивне ставове према учењу глаголских образаца. Када су у питању појединачне тврдње из анкетног упитника везане за мотивацију студената за учење енглеског језика, може се закључити да студенти Рачунарске технике више важности придају личној мотивацији, док су студенти Енглеског језика и књижевности и лично и инструментално мотивисани. Статистички значајна разлика у изражености скорова на скали ставова према учењу глаголских образаца добијена је и у односу на то да ли су студенти енглески језик учили само у школи или и ван ње. Значајно више скорове на овој скали имају испитаници који су енглески језик учили и на курсевима језика, приватним часовима, путем интернета, филмова, музике. Дакле, оно што произилази из оваквих резултата јесте да контекст учионице не треба и не сме бити једини контекст за учење енглеског језика.

У **седмом поглављу**, које уједно представља последње поглавље дисертације, кандидаткиња је сумирала главне резултате до којих је дошла у свом истраживању. Поред закључака који су изведени на основу постављених хипотеза истраживања, кандидаткиња такође износи и оне закључке које је извела на основу добијених квалитативних резултата, а који употпуњују целокупну слику о потреби поклањања веће пажње глаголским обрасцима приликом наставе енглеског језика, како на филолошким, тако и на

нефилолошким факултетима. Поред тога, описане су препоруке уз сваки од приказаних закључака. Такође, у овом поглављу износе се педагошке импликације истраживања, упоредо са наглашавањем значаја улоге наставника и удбеника у наставном процесу. На крају се наводе одређена ограничења истраживања као и сугестије за будућа сродна истраживања.

Следи списак литературе који садржи 170 библиографских јединица.

Иза списка литературе, налази се 8 прилога и то су: анкетни упитник, који се састоји из три дела, где први део садржи питања о годинама старости и полу испитаника, затим о времену проведеном у учењу енглеског језика као страног, као и о месту учења енглеског језика; следи део који испитује мотивацију студената за учење енглеског језика и на крају део који испитује ставове студената према учењу глаголских образаца у енглеском језику, тест провере знања енглеског језика, почетни и завршни тестови провере знања глаголских образаца за обе посматране групе студената, као и два примера анализе грешака датих тестова.

На крају дисертације налазе се потребни обрасци: 1 и 2.

II Опис испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација Кимете Хамидовић *Усвајање глаголских образаца у енглеском језику код говорника српског језика* у складу је са пријављеном темом. Циљ истраживања је у потпуности остварен, а истраживачка питања су јасно постављена и на њих су пружени јасни и доследно конципирани одговори. Разговорно постављене хипотезе су детаљно анализирани. Кандидаткиња је уз помоћ адекватно изабране методологије одговорила на истраживачка питања и хипотезе, и тиме испунила циљ истраживања.

На основу теоријског дела, у ком су детаљно и свеобухватно описани појмови комплементације, а посебно појам инфинитива и герунда, контрастивне анализе, преводне еквиваленције и анализе грешака, као и психолошко-друштвених и педагошких фактора који утичу на учење страног језика, спроведено је добро конципирано истраживање којим су добијени и квалитативни и квантитативни подаци. Прво истраживачко питање на које је кандидаткиња дала одговор јесте да ли глаголски обрасци представљају потешкоћу на оба дефинисана нивоа познавања енглеског језика за две наведене групе студената и да ли постоји статистички значајна разлика у усвајању глаголских образаца између две посматране групе студената. Самим тим је одговорила на прве две постављене основне хипотезе, а то је да 1. глаголски обрасци представљају потешкоћу на оба дефинисана нивоа познавања енглеског језика за две наведене групе студената и да 2. постоји статистички

значајна разлика у усвајању глаголских образаца између две посматране групе студената. Анализом утицаја мотивације за учење енглеског језика уопште, као и ставова према учењу глаголских образаца у енглеском језику, кандидаткиња је одговорила и на трећу основну хипотезу истраживања, где је установљено да су студенти високо мотивисани за учење енглеског језика, као и да имају позитивне ставове према учењу глаголских образаца у енглеском језику. Кандидаткиња је извела доследне и јасне закључке на основу претходно описаних и анализираних резултата.

Дисертација садржи све неопходне елементе научног рада и истраживања из области примењене лингвистике, као и методике наставе енглеског језика.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Докторска дисертација Кимете Хамидовић *Усвајање глаголских образаца у енглеском језику код говорника српског језика* представља значајан допринос научној области примењене лингвистике, а посебно области методике наставе енглеског језика, посебно на пољу наставе глаголских образаца у енглеском језику на терцијарном нивоу учења језика. Значај дисертације посебно се огледа у интегрисању квалитативних и квантитативних података добијених мешовитом методом истраживања. Наиме, квалитативни резултати обезбедили су добру основу за креирање курса који би одговарао тренутним и циљним потребама студената, а који се такође може искористити и у будућности у сличним наставним контекстима. Анализом квалитативних података уочене су бројне доминантне теме које су се јавиле, а на основу којих су донети различити закључци о усвајању глаголских образаца у енглеском језику у високом образовању и из којих произилазе бројне сугестије и препоруке за извођење наставе глаголских образаца у енглеском језику и за будућа истраживања. Допринос истраживања приказаног у овој докторској дисертацији огледа се и у скретању пажње на улогу и значај глаголских образаца у енглеском језику, са посебним освртом на ефективност наставног процеса те на примену стратегија у домену наставе енглеског језика као страног у области примењене лингвистике и методике наставе енглеског језика. Такође, иако до данас постоји велики број научних истраживања која се баве проблематиком глаголских образаца у енглеском језику, број таквих истраживања која обухватају два различита нивоа познавања енглеског језика и поврх тога као испитанике укључују студенте и филолошких и нефилолошких факултета у оквиру једне студије, као и увид у њихову мотивацију за учење енглеског језика уопште те у ставове о учењу глаголских образаца, значајно је мањи.

Због свега претходно наведеног, несумњиво је да сви добијени резултати указују на оригиналност и значај једног оваквог истраживања.

IV Научни резултати докторске дисертације, примењивост и корисност резултата у теорији и пракси и начин презентовања резултата научној јавности

Резултати до којих је кандидаткиња Кимета Хамидовић дошла и закључци које је приказала упућују на јасну могућност примене оваквих истраживања и у будућности у области наставе енглеског језика у високом образовању. Кандидаткиња је остварила постављене циљеве истраживања. Искрпним теоријским описом проблематике термина и места појма глаголских образаца у релевантној литератури, као и указивањем на формалне и семантичке проблеме при позиционирању глаголских образаца у литератури, граматикама и уџбеницима остварен је први циљ истраживања. Анализа грешака почетних и завршних тестова провере знања глаголских образаца такође је успешно спроведена и детаљно описана што представља реализацију другог циља истраживања. Најзад, трећи циљ истраживања такође је испуњен и веза између мотивације и ставова студената према настави глаголских образаца у енглеском језику, као и других психолошко-друштвених фактора (утицај претходног познавања језика на усвајање страног језика; утицај матерњег језика; фактори узраста, пола и интелигенције) детаљно је истражена и представљена у дисертацији.

Резултати до којих је кандидаткиња дошла и закључци који су из њих произашли презентовани су разговетно, доследно и прецизно. Уједно, они представљају значајан допринос методици наставе енглеског језика као страног јер упућују на релевантне педагошке импликације, као и на правце у којима се будућа сродна истраживања могу кретати када је реч о настави глаголских образаца у енглеском језику на терцијарном нивоу учења.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Докторанткиња Кимета Хамидовић објавила је укупно 7 радова (1 рад М24, 2 рада М51, 2 рада М45, 2 рада М14), који се углавном баве наставом енглеског језика као страног, те њеним специфичним аспектима. Учествовала је на 5 конференција. Овде наводимо библиографију публикованих радова, уз навођење категорија.

Радови објављени у часописима:

1. Нешић, И., Хамидовић, К. (2016). Испитивање ставова студената о раду у групи приликом учења енглеског језика, *Теме, Часопис за друштвене науке*, Vol. 40 (1): 281-299, UDK: 371.311.4:811.111, ISSN: 0353-7919

M24

2. Нешић, И., Хамидовић, К. (2015). Teaching English grammar: efficiency of inductive and deductive approaches – students' perceptions, *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, Vol. XLV (3): 189-205, UDK: 378.147::811.111'36(497.11), ISSN: 0354-3293

M51

3. Хрњак Хамидовић К. (2014). Обрада лексичких колокација у двојезичним речницима (енглески – српски), *Радови Филозофског факултета*, бр. 16, књ. 1: Филолошке науке, Пале, ISSN 1512-5858

M51

Радови објављени у зборницима:

1. Хамидовић, К. Нешић, И. (2016). Улога речника у настави превођења на универзитетском нивоу, *Зборник радова Језик, књижевност, значење*, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу, 687-700, UDK: 811.111'25:378, 81'33:81'374, ISBN 978-86-7379-409-9

M14

2. Hrnjak Hamidović, K. (2014) Teaching Grammar in GE and ESP context: A Case study of Chemistry University Students, *Linguistics, Culture and Identity in Foreign Language Education*, IBU Publications, Sarajevo, 2014, 1063-1070 (ISBN 978-9958-834-35-6/ COBISS.BH-ID 21300230)

M14

3. Hrnjak Hamidović, K. (2013) Difficulties encountered in teaching ESP to non-English majors in Higher education and future steps towards possible solution, *Proceedings of the 1st International Conference on Teaching English for Specific Purposes*, Faculty of Electronic Engineering, University of Niš, 37-47 (ISBN 978-86-6125-080-4/ COBISS.SR-ID 198137356)

M45

4. Хрњак Хамидовић, К. (2012) Имперфективизација глагола у српском језику и њихови преводни еквиваленти у енглеском језику, *Савремена проучавања језика и књижевности*, књ. 1, Зборник радова са IV научног скупа Младих филолога Србије, број 4, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, стр. 159 167 (ISBN 978-86-85991-50-9/ COBISS.SR-ID 197524748)

M45

Учешће на међународним научним скуповима:

2015. Научни скуп Језик, књижевност, значење, 24 – 25. април, Филозофски факултет, Ниш: „Улога речника у настави превођења на универзитетском нивоу“

2014. Linguistics, Culture and Identity in Foreign Language Education, IBU Publications, Sarajevo: Teaching Grammar in GE and ESP context: A Case study of Chemistry University Students.

2013. First International Conference on Teaching English for Specific Purposes, Faculty of Electronic Engineering, May 17-19, Niš: „Difficulties encountered in teaching ESP to non-English majors in Higher education and future steps towards possible solution“

2013. Пети научни скуп младих филолога Србије: Савремена проучавања језика и књижевности, ФИЛУМ, Крагујевац: „Методе наставе граматике енглеског језика у осмом разреду основне школе“

2012. Четврти научни скуп младих филолога Србије: Савремена проучавања језика и књижевности, ФИЛУМ, Крагујевац: „Имперфективизација глагола у српском језику и њихови преводни еквиваленти у енглеском језику“

VI Закључак и препорука

С обзиром на представљени допринос докторске дисертације Кимете Хамидовић, сматрамо да ће приказани резултати и импликације спроведеног истраживања значајно допринети будућим истраживањима у области наставе глаголских образаца у високом образовању. Као што је у ранијем делу извештаја описано, резултати и закључци истраживања дају допринос проблематици термина и места појма глаголског обрасца у релевантној литератури и потребу за детаљнијим проучавањем функције глаголских комплемената у оквиру глаголске фразе, као и утицају мотивације и ставова студената према настави енглеског језика на постигнуће. На основу свега наведеног, сматрамо да ова докторска дисертација представља оригинални научни рад који даје научни допринос у области методике наставе енглеског језика, конкретно, наставе глаголских образаца на филолошким и нефилолошким факултетима.

Стога са задовољством предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу да прихвате позитивну оцену докторске дисертације Кимете Хамидовић под насловом *Усвајање глаголских образаца у енглеском језику код говорника*

српског језика и докторанткињи одобре јавну одбрану доктората пред комисијом која подноси овај извештај.

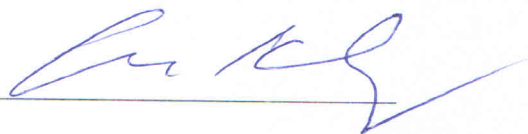
У Новом Саду, 30.08.2018.

КОМИСИЈА

1. др Предраг Новаков, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, ужа научна област *Англистика – Наука о језику*, председник

2. др Милош Ковачевић, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област *Савремени српски језик и Теоријске лингвистичке дисциплине*, члан

3. др Јелена Грубор-Хинић, доцент, Департман за филолошке науке, Државни универзитет у Новом Пазару, уже научне области *Енглески језик и лингвистика и методика наставе*, члан

